

Tjänstemannayttrande

Utfärdat 2023-08-16

Diarienummer SBF 2023-01115

Handläggare

Mari von Sivers

Telefon: 031-368 17 56

E-post: mari.von.sivers@stadsbyggnad.goteborg.se

Remiss - Boverkets förslag till föreskrifter och allmänna råd om bärförmåga, stadga och beständighet i byggnader (dnr 2215/2021)

Ärendet

Göteborgs stad har fått en remiss från boverket som gäller förslag till nya föreskrifter om bärförmåga, stadga och beständighet i byggnader.

Stadsbyggnadsnämnden lämnar genom bygglovavdelningen svar på remissen i egenskap av vår roll som myndighet.

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

Stadsbyggnadsförvaltningen har sammanställt synpunkter som övergripande kommentarer samt som detaljerade kommentarer på vissa kapitel i förslaget. De detaljerade kommentarerna redovisas under rubriker med kapitel och namn lika de som finns i föreskriften.

Övergripande kommentarer

Stadsbyggnadsförvaltningen är positiv till att nuvarande byggregler delas upp i ett antal egna föreskrifter för respektive avsnitt. Strukturen i föreskriften med övergripande bestämmelser, uppförande av nya byggnader och ändring av byggnader är tydlig. Det är viktigt att samtliga föreskrifter kommer ha samma struktur för igenkänning vilket gör det enklare för alla att förstå och hitta i föreskriften. Det är bra att föreskrifter för bärförmåga blir en tydlig del av övriga byggregler och inte en separat föreskrift som dagens konstruktionsregler är genom EKS.

Enligt boverket är syftet med Möjligheternas byggregler att ändra regelmodellen men inte att förändra kravnivån. Ändringarna på föreskriftsnivå som föreslås kommer innebära en ändrad kravnivå i praktiken vilket inte har kommunicerats tydligt av boverket. Nya krav tillkommer i föreskrifter och vissa krav försvinner eller blir mer otydliga.

När föreskriften saknar tydliga kvantitativa krav blir kravnivån otydlig. Vår bedömning är att både kommunerna och de allra flesta byggherrarna vill ha tydliga krav för att undvika egen tolkning. Med otydliga krav finns det stor risk att byggherren tror att kraven är uppfyllda och att det upptäcks först inför slutbesked att kommunen har en annan uppfattning. Kommunen tvingas antingen acceptera brister som inte skulle ha godkänts som en mindre avvikelser inför startbesked eller så tvingas byggherren ändra vilket medför stora kostnader och förlorad tid.

Boverket menar att branschen ska ta ett större ansvar och driva utvecklingen genom att ta fram förslag på nya lösningar och också ta fram standarder. Vi menar att det är riksdag, regering och boverket som ska sätta tydliga krav och inte branschen. Branschen arbetar

främst efter eget intresse och inte efter att uppfylla samhällets krav. Vi ifrågasätter starkt om den här förändringen leder till ett hållbart byggande med rätt kvalitet.

Om byggherren föreslår en ny lösning som inte återfinns i standarder, handböcker eller andra branschdokument ska förslaget enligt boverket styrkas med riskanalyser som visar att funktionskraven är uppfyllda. Detta behöver utvecklas mer av boverket. Det är högst oklart hur byggnadsnämnden ska ta ställning till en riskbedömning och vilken kompetens som krävs hos den som gör riskanalysen.

Samtliga kommuner i landet kommer behöva ta fram egna kravnivåer där sådana saknas i föreskriften så att bedömningen blir lika i alla ärenden hos kommunen. Detta kommer kräva mycket resurser och också högre kompetens hos byggnadsinspektören.

Sammanfattningsvis anser vi att föreskriften ska kompletteras med fler kvantitativa krav och att boverket tydliggör vilka standarder och handböcker som kan användas för att tolka kravnivån så att det blir tydligt både för kommuner och byggherrar.

1 kap. Övergripande bestämmelser

Mindre avvikelser

Mindre avvikelser från konstruktionsreglerna godkänns idag i beslut om lov eller startbesked enligt Avd A 3 § EKS. Enligt förslaget är det byggherren som ansvarar för att avgöra om mindre avvikelse kan tillämpas. I dagsläget är det extremt ovanligt att byggherren presenterar mindre avvikelser från byggreglerna. Det är i stort sett alltid byggnadsinspektören som upptäcker avvikelser och kräver en redovisning från byggherren varför avvikelsen finns och hur funktionskraven blir uppfyllda. Byggherren är alltså mycket ovan att ta det ansvaret.

I och med att föreskriften blir mer otydlig utan exempel i allmänna råd kommer byggherren oftare behöva analysera om föreskriften följs eller om det är en mindre avvikelse. Detta nämns inte som en konsekvens i remissförslaget.

Det framgår inte i remissförslaget om byggnadsnämnden ska förtydliga mindre avvikelser i beslut om lov eller startbesked. Vi anser att det fortsatt ska finnas krav på att mindre avvikelser dokumenteras i projektet antingen av byggherren eller i beslut från byggnadsnämnden.

Projektering

Projektering ska utföras på ett fackmässigt sätt och dokumenteras enligt förslaget om det inte är uppenbart obehövligt. Begreppet fackmässigt sätt är otydligt och kommer sannolikt uppfattas på olika sätt av olika kommuner och av byggherrarna. Det finns inga exempel i remissförslaget på när det är obehövligt med fackmässig dokumenterad projektering. Även här kommer kommunerna och byggherrar ha olika uppfattningar.

I Avd A 21 § EKS anges att projektering ska utföra av *kompetent personal*. Vi anser att detta krav ska finnas kvar i föreskriften. Vid projektering av bärande konstruktioner är det mycket viktigt att den som utför arbetet har rätt kompetens. Konsekvensen av att detta inte är uppfyllt kan bli katastrofal med teknisk kollaps eller stora deformationer. Handlingar som redovisas till byggnadsnämnden kan verka fackmässiga. Men det är av största vikt att de hjälpmedel som finns för att ta fram handlingar, beräknings- och ritprogram, används på rätt sätt av en kompetent konstruktör.

Särskilt om ändring av byggnader

Det är otydligt i föreskriften vad som menas med att "det ska klarläggas" vilken status byggnaden har. Det ställs inga krav på dokumentation eller kompetens hos den som ska utföra undersökningen. Konsekvensutredningen borde ge exempel på hur man ska klarlägga och vem som ska göra utredningen. Ska det alltid vara en konstruktör?

Kontroll

Dimensioneringskontrollen beskrivs i 17 §. Det verkar fattas ett sista ord i sista punkten 8. erforderlig samordning av projekteringsarbetet har skett avseende

Vi anser att 17 § bör kompletteras med den text som finns i Avd A 25 § EKS som säger att graden av organisatorisk och ekonomisk självständighet för den som utför dimensioneringskontroll bör ökas vid projekt av mer komplicerad natur. Vår erfarenhet är att en dimensioneringskontroll i form av en tredjepartskontroll, där ett annat företag än det som har konstruerat gör kontrollen, är högst relevant i komplicerade projekt som exempelvis höga byggnader.

2 kap. Allmänna krav

I 1 § finns ett allmänt råd som är det enda allmänna rådet i föreskriften. Det är märkligt att ha kvar ett allmänt råd när hela idén med regeländringen är att kraven ska bli tydligare och att allmänna råd ska försvinna. Vi ifrågasätter därför varför hänvisningen till eurokoden görs i ett allmänt råd.

Enligt boverket kan annan beräkningsstandard användas men den ska uppfylla samma säkerhetsindex. Det kommer vara omöjligt för byggnadsnämnden att bedöma om en byggherres förslag att följa en annan beräkningsstandard är acceptabel. Vår önskan är att det allmänna rådet i 1 § därför ändras till föreskrift så att kravet blir tydligt.

Eurokoderna, den europeiska konstruktionsstandard, är tillgänglig via SIS men om byggherren väljer en annan standard är det oklart om den kan laddas ned fritt via internet. Det kan innebära en kostnad för landets alla kommuner.

8 kap. Allmänt vid ändring av byggnader

Föreskriften i 1 § som anger vilka kriterier som avgör om avsteg kan tillämpas för en ändrad del i en befintlig byggnad. Det nämns ingenting om tillbyggnader i föreskriften eller i boverkets konsekvensbeskrivning. Vi antar att tillbyggnad fortfarande betraktas som en ändring av byggnad. Vilka avsteg är i så fall möjliga för tillbyggda delar? En tillbyggnad är inte en ändrad del av en byggnad utan en tillkommande del.

Carita Sandros

Avdelningschef bygglov